

Dydak K. Rycyk OFM,

Rozumienie εἶδος u Platona. Próba odczytania znaczenia i funkcji εἶδος w myśleniu Platona w kontekście filozofii presokratyków.

Streszczenie:

Próba odpowiedzi na pytanie o zadany w tytule problem rozumienia εἶδος u Platona jest realizowana metodą analizy greckich tekstów dialogów Platona. Są to przede wszystkim: *Fedon*, *Teajtet*, *Sofista*, *Parmenides*, *Fileb* oraz *Timaios*.

Punktem wyjścia w podejmowanym badaniu jest przeprowadzona w I rozdziale rozprawy analiza oparta na dialogu *Fedon*. Dialog ten, w świetle rozważań Ateńczyka zawartych w innych tekstach, w sposób szczególny w dialogach *Menon* i *Teajtet*, pozwoli ukazać prawidłowy kontekst wypowiedzi, w których pojawia się określenie εἶδος. Kontekst ten, ujawniając *dianoetyczny horyzont eidetyki* Platona, w świetle wypowiedzi Heraklita z Efezu oraz poglądów orfickich i pitagorejskich, pozwoli jednocześnie sformułować pytanie, które wyrazi podstawowy interpretacyjny problem odnośnie filozofii Platona, a które dotyczy możliwości jednoznacznego utożsamienia *eidosu* z *bytem*. Odpowiedź na to pytanie stanowić będzie bowiem o dalszym sposobie interpretacji jego wypowiedzi w kwestii εἶδος.

Problem ten zostanie podjęty i definitywnie rozstrzygnięty w II rozdziale w świetle analiz Platona, które pozostawił w stanowiącym naturalną kontynuację *Teajteta* dialogu *Sofista* oraz w dialogu *Parmenides*. Prawidłowa odpowiedź na pytanie, czy Platon utożsamiał jednoznacznie *eidosa* z *bytem*, nadając mu jednocześnie *samoistność*, będzie wymagała odwołania się do sposobu myślenia Parmenidesa z Elei, a także, w kontekście Melissosa z Samos, do tez sofisty Gorgiasza z Leontinoi. Kluczem do właściwego rozwiązania tego problemu okaże się nie tylko właściwie rozumiana co do metody i zakresu, a przez to *jednoznaczna* w swych rozstrzygnięciach, *dialektyka*, lecz przede wszystkim związany z nią sposób interpretacji Parmenidesa, ściślej rzecz biorąc sposób odczytania jego intencji, które odsłania zdanie o *tożsamości myślenia i bycia* z fragmentu B3, a także sposób interpretacji wynikających stąd, właściwych dla *rezultatu myślenia bycia*, konsekwencji.

Konsekwencje te w całej rozciągłości, tj. w kwestii rozumienia i odczytywania *porządku* (κόσμος), stanowią przedmiot analiz ostatniej części rozprawy (III rozdział), opartych o teksty dialogów *Fileb* oraz *Timaios*. W świetle analiz eleatów, a także pitagorejczyków, z których naukami Platon zapoznał się dzięki Filolaosowi z Krotony, jak

również w kontekście poglądów Anaksagorasa na temat *stanowiącego i czyniącego porządek* (κόσμος) *umysłu* (νοῦς) zostanie zaproponowany sposób odczytania metafory *demiurga*, a przy tej okazji nadto, ujawniający się również w kontekście prowadzonego badania możliwy sposób interpretacji słów Platona z VI i VII księgi *Politei* o *idei dobra* (τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα).

Kochan, 30.06.2016.

o. Dybala K. Rygiel